

A nemzeti kisebbségvédelem javasolt alapelvei Európában – Az Európa Tanács szerepének erősítése a nemzeti kisebbségvédelem területén

Szili Katalin – Kalmár Ferenc

https://doi.org/10.47707/Kulugyi_Szemle.2021.2.01

A XXI. század harmadik évtizedének elejére Európának számos kihívással kell szembenéznie. Lakosságának jóval több mint 10%-a tartozik az őshonos kisebbségek körébe. Az őshonos kisebbségek sorskérdéseit Európa, ezen belül az Európai Unió ma nem vállalja fel, mi több, hallgat, mélyen hallgat. Még általánosan elfogadott definíció sincsen az őshonos, tehát szülőföldjén kisebbségben élő közösségek meghatározására. Ez olyan zárványokat okoz Európa testén, melyek miatt ezen közösségek tagjai másodrendű polgáraivá válnak Európának, hiszen nem élhetik meg zavartalanul identitásukat és az annak kiteljesedéséhez szükséges anyanyelvi kultúrát, oktatást. Mindennap küzdeniük kell, hogy saját sorsukról, intézményeikről döntéseket hozhassanak, hogy az unió által fennhangoztatott szubszidiaritás alapvető elvének figyelembevételével az öngazgatás, önkormányzás részesei lehessenek. Ez különösen figyelemre méltó annak tükrében, hogy van olyan tagországa az EU-nak, ahol a kollektív bűnösség elvét tartalmazó dekrétumok hatályban lehetnek, és olyan is, ahol az autonómiatörekvéseket, valamint a saját szimbólumok használatát nemzetbiztonsági kockázatnak tekintik.

Főleg a közép-kelet-európai nemzeti kisebbségek tekintetében érzékelhető a külön elbírálás, holott nemzeti kisebbségei döntően olyan őshonos közösségek, akik önhibájukon kívül kerültek kisebbségi sorba, s számukra az uniós polgárság sem hozta meg – a várakozásokkal ellentétben – az egyenlő bánásmód esélyét. Hiába a diszkrimináció tilalmának szabálya, ha annak betartatása és ellenőrzése visszhang nélkül elmarad,

a szankciókról már nem is beszélve. Ezért is fogalmaztuk meg, hogy Európa hallgat, mélyen hallgat, mi több, a be nem tartott, hangzatos elvek mögé bújjik.

Ugyanakkor, a napjainkban egyáltalán létező – elsősorban a magyar képviselők által elkészített – ET-dokumentumok és az egyes államok törekvései egymással ellentétes irányokat mutatnak a nemzeti kisebbségvédelem terén. Az elmúlt években számos olyan határozat és jelentés került elfogadásra az Európa Tanácsban, valamint az Európa Parlamentben, amelyek az egységes, alapvető, az identitás megőrzését segítő standardok kidolgozásának irányába mutatnak. Ebben különösen úttörő szerepet képviseltek a magyar politikusok, hiszen két és fél millió magyar nemzettársunk él az anyaországtól elcsatolt területeken.

Az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlése (ET PKGY) 1735(2006). számú határozatával fogadta el Frunda György ajánlását, amelyben rögzíti a kulturális és nemzeti közösségek természetes személyek jogaihoz hasonló szabályozás szükségességét, továbbá államalkotó tényezőként történő elismerésüket, alanyi jogukat a nemzeti identitás megőrzésére, ápolására. Az ajánlás kiterjed a kollektív védelem szükségességén, a hagyományos nemzeti kisebbségek elismerésén túl a pozitív diszkrimináció szükségességére, például a kisebbségek részarányos foglalkoztatására.

Ugyancsak az ET PKGY 1985(2014). számú határozattal elfogadott, Kalmár Ferenc által jegyzett jelentés további finomításokkal a kisebbségi jogok védelme, az önrendelkezés, a területi önkormányzati megoldások, a nyelvi, kulturális autonómia fontosságát, a kollektív jogok elismerését, továbbá a diszkrimináció különböző formáinak tilalmát rögzíti.

Hoffmann Rózsa jelentése 2196(2018). számon került elfogadásra. A határozat felszólítja a tagállamokat, hogy biztosítsák a kisebbségek nyelvi jogait, az anyanyelven történő tanulás lehetőségét az iskoláztatás teljes idejére, valamint a monitoring eljárás kiterjesztését. Az ET Régiók Kamarája Magyar Anna jelentését

2017-ben fogadta el a regionális kisebbségi nyelvek létéről,¹ melyben a Nyelvi Chartában foglaltak betartására, a nyelvi oktatásban a források biztosítására, a kisebbségi nyelvek megőrzésére szólítja fel a tagországokat.

Sikeres aláírásgyűjtéssel támogatta több mint egymillió európai polgár az RMDSZ és a FUEEN által indított Minority SafePack (kisebbségvédelmi) kezdeményezést, mely számos, a közösségeket érintő kérdést jár körbe. A szervező bizottság 2020. január 10-én nyújtotta be az Európai Bizottsághoz (COM) a hitelesített aláírásokat, amivel elindulhatott az eljárás, és így az EP előtt is bemutatták három hónapon belül a polgári kezdeményezést. Sajnos az Európai Bizottság 2021 januári határozata alapján nem indulhat törvényalkotás a felvetett kérdések európai, törvényi szabályozása érdekében.

Fontos mérföldkő a Székely Nemzeti Tanács pernyertessége, mely alapján elindult a nemzeti kisebbségi régiók támogatását biztosító európai polgári kezdeményezés aláírásgyűjtése. Ma már tudjuk, hogy az aláírásgyűjtés érvényes, és az eljárás európai szinten folytatódik.

Az Európai Parlament (EP) 2018 februárjában Csáky Pál képviselő előterjesztésére határozatot² fogadott el az uniós tagállamokban élő kisebbségek védelméről és megkülönböztetés-mentességéről. Ebben többek közt az őshonos kisebbségek jogainak védelmét, ezen belül is az EU felelősségét, az implementáció és a jogi keretek javítását tűzi zászlajára, azzal, hogy az EU egy éven belül (!) vizsgálja felül e tárgyban a tagországok helyzetét.

Ugyancsak 2018 őszén fogadta el az EP a Nagy József képviselő által beterjesztett, „Az EU-ban élő kisebbségekre vonatkozó minimumszabályokról (2018/2036(INI))” szülő jelentést, melyben az uniós minimumkeret egységes, szankciókkal kiegészített megfogalmazásának szükségességét sürgette.

1 <https://rm.coe.int/regional-and-minority-languages-in-europe-today-current-affairs-commit/168075c431>

2 [https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?lang=en&reference=2017/2937\(RSP\)](https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?lang=en&reference=2017/2937(RSP))

A magyar politikusokhoz köthető kezdeményezéseken túl meg kell említenünk a Gross-jelentést, továbbá a Schuster-jelentést, hiszen mindkettő fontos mérföldköve az európai kisebbségi soft-law csokornak.

Az ET PKGY 1334(2003). számú ajánlással fogadta el „Az autonóm régiók pozitív tapasztalata mint konfliktusmegoldást eredményező forrás Európában” című ún. Gross-jelentést. Eszerint a nemzeti közösségek államon belüli önrendelkezési joga az autonómia, mely lehetővé teszi a kisebbségek számára, hogy gyakorolják jogaikat, megőrizték kulturális önazonosságukat. Mivel az autonómia államon belüli megoldás, a kisebbségek egyidejűleg garantálják az állam területi integritását, egységét.

A 1832/2011. számú határozat³ – magyar kezdeményezésre – a tagállamok feladatává teszi az autonómia szavatolását. Az erre vonatkozó módosító indítványt Gaudi-Nagy Tamás és Kalmár Ferenc terjesztette be, és meg is szerezte a kellő számú támogatást ahhoz, hogy azt az ET PKGY elfogadja. Az eredeti, Marina Schuster által készített jelentés a nemzeti önrendelkezés és az államiság elvének egymáshoz való viszonyát tisztázza. Célja a nemzeti kisebbségi törekvések jogszerű kereteinek biztosítása volt, mivel az Európa Tanács korábbi, a kisebbségvédelmi keretegyezménybe foglaltak meglehetősen puha előírások voltak.

Hivatkoznunk kell Louis Michel (2013/2078(INI)) jelentésére az alapvető jogok helyzetéről az Európai Unióban, mely részletesen foglalkozik a többi között a megkülönböztetés tilalmával a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek jogainak terén is.

Ugyanakkor az tapasztalható, hogy az egyes nemzeti kormányok a skót, a katalán, az ukrán folyamatok miatt inkább szűkíteni szeretnék ezeket a jogokat. Kimondva vagy kimondatlanul centrifugális erőnek tekintik a nemzeti kisebbségeket, következésképp inkább ezek integrációját szorgalmazzák a többségi társadalmakba.

Ezért egyre több európai politikus, valamint a kisebbségvédelemmel foglalkozó intézmény képviselői, de mi magunk is valljuk, hogy mindinkább sürgetőbb és szükségesebb egy egységes európai

3 "National sovereignty and statehood in contemporary international law: the need for clarification" <https://www.refworld.org/pdfid/4e608a092.pdf>

dokumentum elfogadása, melynek szabályozása kógens, így az elveit az európai államok kötelesek majd beépíteni saját nemzeti szabályozásukba. Itt az ideje, hogy kimondjuk: az EU saját szabályaiba is ültesse át, és gyakorlatában is valósítsa meg az ET-ben kimunkált és elfogadott alapelveket. Az ET egy standardképző intézmény, gyakorlatilag az európai demokrácia szellemi műhelye. Az EU-nak mint integrációs szervezetnek hasznosítania kell ezeket a kidolgozott és elfogadott alapelveket, és politikai súlyánál fogva meg kell követelnie tagállamaitól az ET-dokumentumokban foglalt alapelvek implementációját. Láthatóan nem kerülheti meg az Európa Tanács, hogy az európai polgárokért viselt felelősséggel egy olyan keretszabályt dolgozzon ki, amely egyesíti a kelet-európai etnikai és a nyugatos polgári szemléletet.

Vannak vélemények, melyek hangoztatják, hogy a nemzeti kisebbségvédelem továbbra is maradjon nemzetállami hatáskörben, mert Európában nagyon különböző helyzetek találhatók e téren. Természetesen el lehet fogadni az országspecifikus szabályozást, de akkor sem tekinthet el az intézményrendszer az alapelvekkel is harmonizáló, azoknak megfelelő szabályrendszer rögzítésétől, mely az Európa Tanács által kinyilvánított, elfogadott, kötelező és kikényszeríthető elveket tartalmazza, s mely keretet szab az országspecifikus intézkedéseknek.

Ha minden más területen elvárt az európai demokratikus elveknek való megfelelés, be nem látható, hogy ezen a területen miért nem teremthető és követelhető meg egy közös elvárható standard különösképpen annak figyelembevételével, hogy például az uniós felvétel során kisebbségekből is „vizsgázni” kell! (S ha már vizsgázni kell, miért nincs követés?!) Európának tehát elsősorban az őshonos nemzeti kisebbségei irányába rendeznie kell sorait. Sürgősen, mielőtt még a bevándorló kisebbségek státuszkérdéseivel való kollízió újabb feszültségpontot képez a már gyülekező sötét felhőkkel terhelt európai horizonton.

Az Európa Tanács eddig is vezető szerepet vállalt és töltött be a nemzeti kisebbségek európai szintű érdekeinek artikulálásában. Ezért is kívánja a magyar elnökség ebben a szerepében

megerősíteni a Tanácsot, hogy az eddig végzett jelentős munkája összegzésével és a javasolt elvek megszilárdításával európai kereteket építsen.

Mindezekre tekintettel javaslatot teszünk a következő alapelvek megfogalmazására:

A nemzeti kisebbségek ügye nem belügy, hanem európai ügy

Az európai történelem bizonyítja, hogy a kontinens politikai eliteje képtelen volt választ adni azokra a nemzeti kisebbségi kérdésekre, melyek legtöbbször a politikai feszültségek, konfliktusok, emberi jogok megszegésének fő okait képezték. Ez nem csupán a múlt jellegzetessége, ma is aktuális probléma. Európa államainak és intézményeinek bátran fel kell tárniuk és foglalkozniuk kell az őshonos kisebbségek helyzetével. Elsősorban azért, mert az európai béke és stabilitás megőrzésében elsődleges és különlegesen fontos szerepet játszik.

A kontinens egyes részein a kisebbségben élő nemzeti közösségeket többnyire nem védik, vagy csak részben védik jogszabályok, így ők a többség önkényének vannak kiszolgáltatva. A múlt és jelen szabályai alacsony hatékonyságúak és ezért az őshonos nemzeti kisebbségben élő személyek száma jelentősen csökkent. Jelenleg Európában a lakosság több mint 10%-a tartozik az őshonos kisebbségi közösségekhez. Majdnem minden államban található ilyen közösség.

Itt kívánjuk megjegyezni azon hiányosságait a mai szabályozásnak, hogy nem tesz különbséget az őshonos (autochton), s a bevándorló kisebbségek között. Az egyezségokmányból fent idézett cikk értelmezésében az Emberi Jogi Bizottság rámutat, hogy az első fordulat – bár úgy tűnik, kizárja az újonnan érkezőket, – mégis joghatósága alá von minden, az állam határain belül élő személyt.

Fontos feladat azonban, megkülönböztetni az őshonos nemzeti közösségeket a gazdasági bevándorlóktól és a migránsoktól. Sajnos vannak Európában olyan szakmai és politikai törekvések, melyek e fogalmak összemosásával kívánják a problémát elkenni.

Az állampolgárság elválhat a nemzeti identitástól

Az állampolgárság nem szükségszerűen azonos a nemzethez tartozással. Kijelenthető, hogy Európán belül az állampolgárság és a nemzeti hovatartozás nem lehetnek ellenségeskedést generáló ellentétes fogalmak, tekintettel a közös érdekekre és értékrendre.

A mindenkori hatalmak elvárták és néhányuk még ma is elvárja, hogy a területükön élő nemzeti közösségek identitása automatikusan kövesse az állampolgárságot. Másként fogalmazva: az állampolgár kötelezően igazodjon – még ha nemzeti kisebbséghez tartozik is – a többségi társadalom önazonosságához. Ebből komoly feszültségek adódtak és adódnak, melyek nem csupán konfliktusforrást jelentenek a többség és kisebbség között, hanem egyben Európa békéjét és stabilitását is veszélyeztetik. Az általunk megfogalmazott elv rögzítése hozzájárul a többségi önkény megszüntetéséhez. Az ET-tagországokban a többségi státusz nem jelenthet hegemóniát a kisebbség fölött.

„Mindenkinek három tekintetben kell elismerést kapnia: integritásában, mint mással nem helyettesíthető egyén, mint egy etnikai vagy kulturális csoport tagja, és mint polgár, vagyis a politikai közösség tagja egyforma védelemben és tiszteletben kell, hogy részesüljön” ahogy Jürgen Habermas „Az állampolgárság és nemzeti identitás” cikkében fogalmaz.⁴

4 http://www.jura.uni-bielefeld.de/lehrstuehle/davv/wustldata/1994_Bart_van_Steenbergen_The_Condition_of_Citizenship_OCR.pdf pp. 24.

E tétel szükségességének nyomatékos igazolása a jelenlegi Ukrajnához tartozó Kárpátalja, ahol a határok változása okán egy emberöltő alatt legalább ötször kellett volna identitást váltani, változtatni, hiszen az államhatárok ennyiszor változtak az ott élők feje felett.

A nemzeti kisebbségvédelem alapja az identitáshoz való jog maradéktalan biztosítása

Az identitáshoz való jog az emberi méltóság védelméből származik, és a nemzeti kisebbségek védelmének alapját képezi. Ugyanis az identitás az, mely megkülönbözteti a közösségeket és azokat az értékeket, melyekkel egy adott közösség gazdagította az emberiséget.

Az Egyesült Nemzetek Szervezete a nemzeti vagy etnikai, vallási és nyelvi kisebbségekhez tartozó személyek jogairól szóló 1992-ben elfogadott nyilatkozata (47/135 sz. határozat) első cikke a következőképpen fogalmaz:

- „1. Az államok a saját területükön védik a kisebbségek létezését és nemzeti vagy etnikai, kulturális, vallási és nyelvi identitását, valamint ösztönzik ezen identitás előmozdításának feltételeit.
2. Az államok megfelelő törvényhozási és egyéb intézkedéseket fogadnak el ezen célok megvalósítása érdekében.”

Ez természetesen magában foglalja az asszimiláció elfogadhatatlanságát, azzal, hogy a kisebbség jogainak megkülönböztetés nélküli tiszteltben tartása és az integráció nem jelenthet asszimilációt.

Rá kell mutatnunk, hogy a kisebbségek védelmének mindenkor a következő elveknek kell eleget tennie:

- a kisebbségi csoporthoz tartozók egzisztenciális védelme, beleértve a megélhetésük biztosítását, gazdasági támogatásukat is,
- kirekesztésük tilalma,
- hátrányos megkülönböztetésük tilalma,
- asszimilációjuk tilalma.

A csoportidentitás védelme nem csupán azt jelenti, hogy a többségi társadalom és az állam toleranciát tanúsít a nemzeti kisebbségekkel szemben, hanem megbecsüli őket, segíti az identitás megőrzését, és védelmet biztosít az asszimiláció hatásaival szemben. Tehát a szélesebb társadalom pozitív és egyben aktív támogatója a kisebbségi önazonosság megőrzésének. A szabályozás értelmében az egyes nemzeti jogszabályoknak, s a hozzájuk kapcsolódó intézkedéseknek meg kell felelni a megfogalmazott céloknak.

Az identitás védelmének szükségszerűségét a Kisebbségvédelmi Keretegyezmény 5.1. cikke is megerősíti, amikor megfogalmazza, hogy a kisebbségekhez tartozó személyeknek joguk van szabadon, megkülönböztetés nélkül élvezni saját kultúrájukat, használni saját nyelvüket. Az identitásnak a szabályozásban használt fogalma úgy személyekre, mint közösségekre is vonatkozik, kiterjed.

Az identitás védelmének megvalósításához mind az egyéni, mind a kollektív jogok biztosítása szükséges

Egy kisebbség nem csupán a személyek (individuumok) összességéből áll. E fogalom feltételezi úgyszintén a közösségen belüli komplex kapcsolatok létét is. A Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya azon univerzális szerződés, mely kifejezetten a kisebbségi jogokra vonatkozó szabályt tartalmaz, amikor a 27. cikkében rögzíti, hogy „olyan államokban, ahol nemzeti, vallási, vagy nyelvi kisebbségek élnek, az ilyen kisebbségekhez tartozó személyektől nem lehet megtagadni azt a jogot, hogy csoportjuk más tagjaival együttesen saját kultúrájuk legyen, hogy saját vallásukat vallják, vagy, hogy saját nyelvüket használják.” Ez a rendelkezés ugyan világosan rögzíti, hogy a kisebbséghez tartozó személyekre vonatkozik, de annyiban a kollektív jelleg

is megjelenik, ahogy a következő fordulatban a csoport tagjainak együttes jog gyakorlására utal.⁵ A sokszor idézett és referenciaként szolgáló Kisebbségvédelmi Keretegyezmény, valamint a Regionális és Kisebbségi Nyelvek Chartája többnyire egyéni jogokról beszél. Az általánosan használt „nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek” kifejezés az egyéni és egyáltalán nem a kollektív jogokra utal. Pedig a közösségek kollektív jogai is védendők. Vannak európai országok (pl. Olaszország, Finnország, Svédország stb.), melyek biztosítják őshonos kisebbségeik számára a kollektív jogokat is. A kollektív jogok elismeréséből következik, hogy minden közösség hagyományainak megfelelően saját, specifikus intézményrendszert működtethet.

Meg kell említenünk a mostanában sokat hangoztatott őshonos kisebbségek többségi társadalomba történő integrációjának kérdését. Ez a fajta integrációs igény kollektív jogok biztosítása nélkül egyenes út az asszimiláció felé. **Ez viszont feszültséget és biztonsági kockázatot jelenthet, ideértve az esetleges szecessziós igények felmerülését is.**

A napjainkban nagyon hangoztatott párhuzamos társadalmak kialakulásától való félelem túlzottnak tűnik. A fenti elvek betartásával és megfelelő, demokratikus egyeztető fórumok létrehozásával ez a kérdés kezelhető. A manapság politikusok által fennhangoztatott integráció szükségessége inkább asszimilációs törekvést takar. Az őshonos kisebbségek közösségei Európába akarnak integrálódni, de nem egy másik nemzet – még ha többséginek tekinthető is – „hátsó udvarán” keresztül.

A nyelvi jogok, valamint az anyanyelven való oktatás joga kulcselemei a nemzeti kisebbségvédelemnek, és fontos részét képezik a kollektív jogoknak.

Az egyik legfontosabb intézkedés, melyet az állam egy kisebbségi nyelv védelmében tehet az, hogy hivatalos nyelvvé (regionális nyelvvé) nyilvánítja azon a területen, ahol azt beszélik. Ez magától értetődő gyakorlattá kellene, hogy váljon. Több ilyen jellegű jó

5 General comment No. 23. CCPR/C/21/Rev.1/Add.5 26 April 1994.

gyakorlat működik Európa országaiban. Ehhez viszont egységes szabályozásra lenne szükség az Unióban, mégpedig oly módon, hogy azt valamennyi tagországnak kógens erővel a nemzeti jogszabályokba kelljen beemelni.

Egy állam területén élő nemzeti kisebbségek államalkotó tényezői az adott államnak

Az európai történelem során az államhatárok gyakran változtak. Ezért számos nemzeti közösség kisebbségi státuszba került. Ezeket hívjuk őshonos nemzeti kisebbségeknek, mivel századokon át ugyanazon a területen laktak, ahol kultúrájuk, hagyományaik, vallásuk nyomai megtalálhatók. Ily módon hozzájárultak szülőföldjük fejlődéséhez, gazdagítva az egyetemes európai értékeket és kultúrát, függetlenül attól, hogy mely hatalom uralta a történelem során azokat a területeket. Értékkeremtésük egyáltalán nem tekinthető másodrendűnek. Sőt, egyes területek esetében a kisebbségek kulturális hagyatéka túlsúlyban van az aktuális többségi nemzetiségéhez képest. A fentieket figyelembe véve, e közösségeket nem „kisebbségeknek” vagy „együtt élő kisebbségeknek” kellene nevezni, hanem „nemzetiségnek”, melyek egyenjogú alkotói az adott államnak. A nemzetiség mint fogalom jelentése ily módon, hogy az adott közösség a többségi társadalomtól eltérő nemzet része, mely az adott állam területén él. Meg kell jegyezni, hogy Európában sok, de nem minden nemzetiségnek van anyaországa.

A nemzetiség fogalmának használata egyrészt segítséget jelentene az őshonos közösségek megkülönböztetésében, tehát akik a szülőföldjükön kívánnak élni, boldogulni⁶, másrészt könnyebbé tenné annak felismertetését, hogy autochton voltuk alapján

⁶ United States Declaration of Independence https://en.wikipedia.org/wiki/Life,_Liberty_and_the_pursuit_of_Happiness

szükséges a nemzeti alkotmányokban államalkotó tényezőként való elismerésük, mint például ahogy ezt a magyar Alaptörvény⁷ is rögzíti.

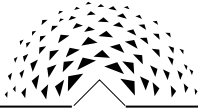
Ezzel tiszta helyzetet tudna az európai közösség is teremteni, most, amikor a frissen bevándorlók előtt kitérte a kapukat, s nagyobb gesztusokat tesz számukra, mint az őshonos közösségei részére. Sőt, amíg a szülőföldjükön boldogulni kívánók esetén nem védi meg őket az asszimilációtól, szemet huny a jogszűkítések, jogkorlátozások előtt, addig a bevándorlók számára vallásuk, nyelvük, kultúrájuk gyakorlásához minden erkölcsi és anyagi támogatást megad.

Összegzés

Szükség van tehát egy olyan dokumentumra, mely kapcsolatot jelent a területtel foglalkozó szakértők, kutatók, szociológusok és a szabályozás kialakításával megbízott politikusok között. Ez utóbbiak igénye, hogy egy jól felépített, összeszedett, logikus és alkalmazható elméleti anyagot kapjanak, mely beépíthető az európai jogrendszerbe. **Ennek alapját képezhetik, sőt megkerülhetetlenek a fent említett, ide vonatkozó Európa tanácsi és európai parlamenti dokumentumok.**

Elsőként egy úgynevezett **zöld könyv** kerülne kiadásra, mely tartalmazná a vonatkozó európai szintű dokumentumokat. Ezt követheti az őshonos nemzeti kisebbség helyzetével kapcsolatos úgynevezett **fehér könyv**, mely az általunk **axiómaként** megfogalmazott, európai uniós kisebbségvédelmi alapelveken nyugszik, és amely a tagállamok számára kötelezően betartandó és egységes európai szabályozás alapját képezi. Erre kell aztán építeni a Gross-jelentésben megfogalmazott alapelveket, melyek 15 év távlatában is láthatóan következmények, folytatás,

⁷ „A Magyarországon élő nemzetiségeket és népcsoportokat a magyar nemzet részének tekintjük.” Magyarország Alaptörvénye.

visszhang, és főleg széles körű alkalmazás nélkül maradtak. A fentiekkel összefüggésben lehet a nemzetállam fogalmát is újra meghatározni, tekintettel arra, hogy az őshonos nemzeti közösségeket kirekesztő nemzetállamok ideje lejárt.

A fenti alapelvek, axiómák elfogadtatása egy új Pax Európa megteremtésének alapfeltétele, mely lehetőséget biztosít, hogy Európa újradefiniálja magát a globális világban, alapértékei megőrzése mellett. Erre a megállapodásra épülő, kötelező erővel rendelkező jogi szabályozás hozhatja meg a nemzetek, nemzetrészek, nemzetiségek közti valódi egyenlőséget Európában.